

Nederlandsche Verzen en Nederlandsch Proza.

Schetsen uit Mexico door W. A. Terwogt,
Culemborg. Blom & Olivierse.
(Zonder jaartal.)

Dit kleine boekje van nog geen honderd bladzijden bevat een lange inleiding en een zevental schetsen, waaronder drie historische, drie als zuiver litterair bedoelde en een zeer lezenswaardig, kort opstel over de revolutie op Cuba, dat verreweg het beste uit den bundel is.

De schrijver streeft naar het allerhoogste. Zijn gemoed is vol en met bevende hand moet hij getracht hebben uiting te geven aan zijn gevoel. Maar als letterkundig kunstenaar staat hij niet hoog genoeg om *door zijn woord* ook den lezer te treffen. Waar wij aangedaan worden, is dat door de feiten en toestanden, niet door den ietwat geforceerd hoogen toon, dien de heer Terwogt aanslaat. Toch kunnen wij dit werkje wel ter lezing aanbevelen. Het stukje over dat jammerlijke leven der Spaansche soldaten op Cuba is alleen reeds ten volle de aandacht van het publiek waard. Mocht de schrijver besluiten kunnen een ander maal wat stemmiger te getuigen van zijn ondervinding en gemoedstoestand, dan zouden zeker nog meer lezers kunnen genieten van zijn West-Indische schetsen.

* * *

Gijsbrecht van Amstel door Joost van den Vondel, bewerkt door J. A. Verkuijl, leeraar aan de Cadettenschool te Alkmaar. In Boon's *letterkundige bibliotheek*, ad 20 cents per deeltje.

Uitgever en bewerker zijn uitgegaan van de veronderstelling dat het tegenwoordige publiek zijn Vondel niet meer leest omdat het de taal van den grooten Meester niet meer verstaat, althans niet

meer voldoende om, door verouderde woorden en uitdrukkingen ongehinderd, volkomen te kunnen genieten van de dichtelijke schoonheden. Als men bedenkt hoeveel moeilijke poëzie met nieuwe woorden van eigen vinding en zinswendingen, die ook verre van bevorderlijk zijn aan de duidelijkheid, ons publiek leest in het Nederlandsch, Fransch en Engelsch, en leest met graagte, dan moet men zich wel verwonderen over het bestaan van deze behoefte: een Vondel in modern Nederlandsch!

De heer Verkuijl beroept zich op den hoogleeraar Cozijn, die Juli 1897 in *De Gids* schreef:

„De schriftelijke opteekening der taal is uiteraard conservatief: *scripta manent*. Maar laat die om de zooveel jaren herzien, hou de veranderingen der spreektaal bij! Weet gij wat dat beteekent? Dat ge wel aan het herzien zoudt kunnen blijven, want de gesproken taal staat nooit stil! Men herziet daarom alleen als het volstrekt noodig is, als de verschillen te sterk worden. En — dan dient de literatuur van het voorgeslacht ook in dat nieuwe gewaad te worden gestoken, zal ze *populair* blijven.”

en hij beroept zich ook op den dichter Verwey. Toch zijn we niet overtuigd. Vooreerst niet omdat Vondel wezenlijk nog wel in zijn eigen taal is te genieten, ook door menschen, die geen speciale studie van het 17^e eeuwse Nederlandsch hebben gemaakt. Hoevelen onder de eenvoudigen van hart lezen niet nog altijd den bijbel in verouderde spelling? Daarenboven, een groot aantal menschen kunnen nog steeds volop genieten van goede opvoeringen van een *Gijsbrecht* en het is gebleken dat ook het minder algemeen bekende stuk *Jozeph in Dothan*, op bevredigende wijs door het wakkere Tivoli-gezelschap ten tooneele gebracht, begrepen werd, zonder dat de acteurs

ook maar in het allerm minst den tekst moderniseerden.

Wil men Vondel vertalen in De-Vriessen-te-Winkelsch? Dan zij men er van doordrongen dat de oude woorden, die de Meester hoorde zingen in zijn ziel, anders klonken en heel anders klinken dan de moderne equivalenten, waaronder er moeten zijn, die de dichter versmaad zou hebben omdat zij ontmunt zijn, zonder karakter geworden: opgesleten woorden nog wel goed voor de geschriftjes, waaruit cadetten hun theorie van geweer of kanon leeren, maar niet meer goed om er een dichterlijk werk in te vertalen.

Want, wie Vondel moderniseert, vertaalt. En, wie poëzie vertaalt, mag wel een buitengewoon taalgevoel en gehoor hebben of hij levert jammerlijk knoeiwerk.

Het spijt ons dat de conclusie zoo voor de hand ligt, nu wij moeten erkennen dat de heer Verkuijl niet alleen taalgevoel moet ontberen, maar ook maatgehoor, naar het schijnt, zelfs voldoende kennis van prosodie. Wij zullen ons beperken in het geven van voorbeelden; maar ons beweren dient toch door eenige bewijzen gestaafd:

Vondel schrijft:

1. Het hemelsche gerecht heeft zich, ten langen
lesten,
2. Erbarremd over mij en mijn benauwde vesten
3. En arme burgerij.

De heer Verkuijl vertaalt:

Het Hemelsche gerecht heeft zich ten langen leste,
Ontfermd over mij en mijn benauwde veste,
en arme burgerij;

Volstrekt overbodig zijn die kapitale H en die komma achter veste. *Erbarremd* is, dunkt ons, al heel duidelijk. Wie dat woord niet kent, begrijpt evenmin *ontfermd*. En nu heeft de Vondel-vertaler in zijn hooge wijsheid, niet eens gehoord of kunnen uitrekenen dat zijn tweede regel al dadelijk geen alexandrijn meer was! En toch, als hij nog één woord

had willen vertalen, zou 't *benauwde* moeten zijn, want wij zeggen nog wel „*heb erbarmen*”, maar niet meer „*benauwen*” voor *in 't nauwe brengen*.

Vondel schrijft:

5. De vijand zonder dat wij uitkomst durfden
hopen
6. Is, zonder slag of stoot, van zelf het veld
verloopen.

Verkuijl denkt er niet aan dat, door *verloopen* in *ontloopen* te veranderen, de moeilijkheid zou zijn verklaard doch vertaalt zoo plat mogelijk:

Is, zonder slag of stoot, *van zelven afgedropen*. (!!)

Totaal verknoeid is het eerste couplet der rei van Amsterdamsche Maagden.

Vondel schrijft:

415. Nu stelt het puik van zoete kelen,
Om daar gezangen op te spelen,
Tot lof van God...

Verkuijl schrijft den onzin neër:

Wij zijn gereed met zoete kelen
Om daar gezangen op te spelen
Tot lof van God...

Vondel schrijft in de Rei van Edelingen:

686. „En myr tot levensonderhoud.”

Verkuyl maakt er heel eenvoudig van:

„En mirrhe tot levensonderhoud,”

zonder te hooren dat het niet klopt, etc. etc.

Wij moeten wenschen dat deze bewering van den *Gijsbreght* niet in veler handen kome en den heer Verkuyl met allen ernst onder het oog brengen dat, zoo iemand zich moge verstouten Vondel te vertalen in het moderne Nederlandsch, die iemand een groot dichter wezen moet en dan nog wel zou kunnen falen. De heer Verkuyl, aan wiens uitnemende bedoelingen wij niet mogen twifelen, had moeten begrijpen dat hij daarvoor de man niet is en dat hij 't niet begrepen heeft bewijst dat hij Vondel niet waardeeren kan met voldoende eerbied en ootmoed.

F. L.